

Tresors Arqueològics:

Troballes Ibèriques de Benicarló

Introducció. Els ibers

Els ibers van habitar al sud i a l'est de la península Ibèrica, des del sud de França, per tota la costa mediterrània i fins a Andalusia. No constituïen un grup homogeni, cada poblat era diferent, hi havia diferències en la llengua i l'escriptura. El Poblament Ibèric del Puig de la Nau pertanyia al grup dels Ilercavons.

Van ser un poble avançat per la seua època, eren pobles bàsicament agraris i ramaders.

Els ibers mantenien relacions comercials amb els grecs, fenicis i cartaginesos. D'aquests últims obtenien els salaons i l'espart, dels grecs la ceràmica àtica i amb els fenicis van crear una àmplia xarxa comercial mitjançant la qual s'intercanviaven àmfores amb vi, oli, teles, salaons, etc. Però, sobretot, l'intercanvi amb aquests pobles va ser d'idees socials i econòmiques, de tècniques constructives, etc., el que va ajudar a consolidar la cultura ibèrica.

El període ibèric va tenir la seua màxima esplendor en els segles V i IV a de C, fins que els ibers van anar perdent la seua independència i la seua personalitat per anar integrant-se en l'enorme mosaic que Roma va construir amb tots els pobles mediterranis.

Introducción. Los Íberos

Los Íberos habitaron en el sur y el este de la Península Ibérica, desde el sur de Francia, por toda la costa mediterránea y hasta Andalucía. No constituían un grupo homogéneo, cada poblado era diferente, había diferencias en la lengua i la escritura. El Poblado Ibérico del Puig de la Nau pertenecía al grupo de los Ilercavons.

Fueron un pueblo avanzado para su época, eran pueblos básicamente agrarios y ganaderos.

Los íberos mantenían relaciones comerciales con los griegos, fenicios y cartagineses, de estos últimos eran de los que obtenían los salaones y el esparto, de los griegos la cerámica ática y con los fenicios crearon una amplia red comercial a través de la que se intercambiaban ánforas con vino, aceite, telas, salazones, etc. Pero sobre todo el intercambio con estos pueblos fue de ideas sociales, económicas, de técnicas constructivas, etc., lo que ayudó a consolidar la Cultura Ibérica.

El periodo ibérico tuvo su máximo esplendor en los siglos V y IV a.C., hasta que los íberos fueron perdiendo su independencia y personalidad para ir integrándose en el enorme mosaico que Roma construyó con todos los pueblos mediterráneos.

Els jaciments arqueològics de Benicarló

El Poblat Ibèric del Puig de la Nau:

El Poblat Ibèric del Puig de la Nau està situat al nord del terme municipal de Benicarló, corresponent a la muntanya més elevada del municipi. Es troba en un excel·lent estat de conservació i gaudeix d'unes característiques urbanístiques rellevants, amb planta irregular i edificacions organitzades formant carrers estrets i empinats que s'adapten a la morfologia irregular del terreny.

És un assentament ibèric de la segona meitat del segle V a de C, però en les diferents campanyes d'excavació s'han detectat diferents nivells d'ocupació.

El Puig de la Nau és un poblat del tipus oppidum (lloc elevat i fortificat), el qual va basar la seua economia en els productes agraris, com ara el blat i l'ordi i en els productes ramaders, com el porc i l'ovella. Aquests productes van afavorir la creació d'un intens comerç, tant en els pobles de l'interior com en la resta dels pobles del mediterrani.

La seua situació, en una vessant al mig del pla litoral de Vinaròs-Benicarló, va esdevenir un lloc estratègic de control i un punt clau del comerç mediterrani de l'antiguitat a la zona i va establir un control de les rutes comercials existents des de la costa cap a l'interior.

El segle V a de C va marcar l'època de major esplendor del poblat, coincidint amb l'apogeu del comerç i, no se sap ben bé si com a conseqüència de la crisi del comerç grec a principis del segle IV a de C, el poblat va entrar en fase de decadència i va ser abandonat pels seus habitants sense cap mostra de violència.

La necròpolis del Puig:

Es troba al peu de la muntanya del Puig, molt prop del Poblat i s'han identificat disset enterraments. Estan formats per les seues urnes funeràries i l'aixovar, que eren enterrats conjuntament a una profunditat d'entre mig metre i un metre.

El poblat ibèric de la Tossa Alta:

La Tossa Alta es troba a l'oest de Benicarló, té una forma aplanada i allargada i conforma la línia divisòria entre Benicarló i Càlig. Les restes arqueològiques que s'han trobat corresponen a un assentament ibèric dels segles VI i II a de C.

La necròpolis del Bovalar:

Aquesta necròpolis es situa pròxima al jaciment de la Tossa, han aparegut varies urnes cineràries que contenen cendres i petits objectes de bronze, així com armes de ferro que es dipositaven al voltant de l'urna.

Les roques de la Barbada:

Així es denominen als baixos rocosos submergits al mar, localitzats al nord del port de Benicarló, en la desembocadura del riu Sec. S'han trobat abundants materials arqueològics i molt diversos, el que ha fet que siga considerat un dels més rellevants jaciments arqueològics submarins del litoral castellonenc. La natura d'aquest pareix ajustar-se a la hipòtesi d'un petit refugi natural o un embarcador, junt al que s'han trobat materials grecs i romans.

Los yacimientos arqueológicos de Benicarló

El Poblado Ibérico del Puig de la Nao:

El Poblado Ibérico del Puig de la Nao está situado al norte del término municipal de Benicarló. Se encuentra en un excelente estado de conservación y reúne unas características urbanísticas relevantes, con planta irregular y edificaciones organizadas formando calles estrechas y empinadas que se adaptan a la morfología irregular del terreno.

Es un asentamiento ibérico de la segunda mitad del siglo V a de C, pero en las diferentes campañas de excavación se han detectado diferentes niveles de ocupación.

El Puig de la Nao es un poblado del tipo oppidum (lugar elevado y fortificado), el cual basó su economía en los productos agrarios, como el trigo y la cebada, y en los productos ganaderos como el cerdo y la oveja. Estos productos favorecieron la creación de un intenso comercio, tanto con los pueblos del interior como con el resto de pueblos del mediterráneo.

Su situación, en una ladera en medio del llano litoral de Vinaròs-Benicarló, llegó a ser un lugar estratégico de control y un punto clave del comercio mediterráneo de la Antigüedad en la zona, estableciendo un control de las rutas comerciales existentes desde la costa hacia el interior.

El siglo V a de C marcó la época de mayor esplendor del poblado, coincidiendo con el apogeo del comercio, y no se sabe bien si a consecuencia de la crisis del comercio griego a principios del siglo IV a.C, el poblado entró en fase de decadencia y fue abandonado por sus habitantes sin ninguna muestra de violencia.

La necròpolis del Puig:

Se encuentra al pie de la montaña del Puig, muy cerca del Poblado y se han identificado diecisiete enterramientos. Se conforman por sus urnas funerarias y el ajuar, que eran enterrados conjuntamente a una profundidad de entre medio y un metro.

El poblado Ibérico de la Tossa Alta:

La Tossa Alta se encuentra al oeste de Benicarló, tiene una forma aplanada y alargada y conforma la línea divisoria entre Benicarló y Càlig. Los restos arqueológicos que se han encontrado corresponden a un asentamiento ibérico de los siglos VI y II a.C.

La necròpolis del Bovalar:

Esta necròpolis se sitúa pròxima al yacimiento de la Tossa, han aparecido varias urnas cineràries que contenían cenizas y pequeños objetos de bronce, así como armas de hierro que se depositaban alrededor de la urna.

Las rocas de la Barbada:

Así se denomina a los bajos rocosos submergidos en el mar, localizados al norte del actual puerto de Benicarló, en la desembocadura del río Seco. Se han encontrado abundantes materiales arqueológicos i muy diversos, lo que ha hecho que sea considerado uno de los más relevantes yacimientos arqueológicos submarinos del litoral castellonense. La naturaleza del mismo parece ajustarse a la hipótesis de un pequeño refugio natural o un desembarcadero, junto al que se han encontrado materiales griegos y romanos.

Fases d'ocupació en el Poblament Ibèric del Puig de la Nau

El Poblament va desenvolupar una història d'assentaments durant 300 anys, en total es comptabilitzen sis assentaments, els quals s'anomenen fases, la seqüència de les quals ens mostren l'evolució de l'assentament en conjunt.

Fase I

Es tracta d'una població de cabanes de planta redona o oval que van existir en un moment anterior al segle VII a de C. Eren pastors semisedentaris que van anar adquirint un coneixement del terreny, fins a establir-se en la zona.

Fase II

Es desenvolupa entre el 650 i el 575/550 a de C i culturalment pertany al període denominat ferro antic.

L'expansió del comerç fenici per la costa oriental a la recerca de metalls, va propiciar l'assentament més permanent, tal i com indiquen la presència d'estructures constructives de planta rectangular que proporcionen una edificació més sòlida i complexa.

Fase III

A partir del 575-550 a de C l'assentament sofreix una remodelació constructiva i presenta, a banda d'una nova estructura urbanística, un material diferent, com són les produccions ceràmiques ibèriques.

Apareix el comerç grec, però els productes fenicis són els que acaparen major demanda i l'economia del jaciment es basa en la comercialització dels excedents agrícoles.

Fase IV

La primera meitat del segle V a de C resulta difícil d'identificar en l'excavació, a causa d'un abandonament momentani i a la destrucció d'aquest nivell per a l'assentament posterior.

Fase V

A mitjans del segle V a de C l'assentament sofreix una completa remodelació, no sols s'estructura tot l'urbanisme, sinó també el propi sistema defensiu. És el moment de major esplendor del poblament.

Aquests canvis són deguts a les noves perspectives econòmiques, propiciades pel comerç del cereal, que a través d'Empúries, arribava a Atenes i per la corrent comercial púnica d'Eivissa.

Ens trobem front a una cultura ibèrica plena, perfectament desenvolupada i formada, caracteritzada per la ceràmica tornejada. Ara bé, aquesta fase a penes va durar cinquanta anys, ja que cap el 400 a de C l'assentament va ser abandonat de manera pacífica.

Fase VI

El jaciment mostra en alguns sectors restes d'ocupació residual, que va sobreviure molt poc temps, encara que aquesta presència es pot deure a l'abandonament del poblament de manera gradual, que va ocasionar que el poblament es deshabitara per zones. El que sí és cert és que a partir del segle IV a de C el poblament s'abandona per complet i per a sempre.

Fases de ocupación en el Poblado Ibérico del Puig de la Nao

El poblado fue desarrollando una historia de asentamientos durante 300 años, que se contabilizan en un total de seis, los que se denominan fases, la secuencia de las cuales nos muestra la evolución de este asentamiento.

Fase I

Se trata de una población de cabañas de planta redonda o oval que tuvieron lugar en un momento anterior al siglo VII a.C. Eran pastores semisedentarios que adquirieron un conocimiento del terreno, hasta estabilizarse en la zona

Fase II

Se desarrolla entre el 650 y el 575/550 a.C. y culturalmente pertenece al período denominado Hierro Antiguo.

La expansión del comercio fenicio por la costa oriental en busca de metales, propició el asentamiento más permanente, tal y como indican la presencia de estructuras constructivas de planta rectangular que proporcionan una edificación más sólida y compleja.

Fase III

A partir del 575-550 a.C. el asentamiento sufre una remodelación constructiva, presentando no solo una nueva estructura urbanística, sino también un material diferente, iniciándose las producciones cerámicas ibéricas.

Aparece el comercio griego, pero los productos fenicios son los que acaparan mayor demanda. La economía del yacimiento se basa en la comercialización de los excedentes agrícolas.

Fase IV

La primera mitad del siglo V a.C. resulta difícil de identificar en la excavación, debido a un abandono momentáneo o a la destrucción de este nivel para el asentamiento posterior.

Fase V

A mediados del siglo V a.C. el asentamiento sufre una completa remodelación, no solo se estructura todo el urbanismo, sino también el propio sistema defensivo. Es el momento de mayor esplendor del poblado y estos cambios son debidos a las nuevas perspectivas económicas, propiciadas por el comercio del cereal, que mediante Ampurias, llegaba a Atenas.

Nos encontramos frente a una Cultura Ibérica plena, perfectamente desarrollada y formada, caracterizada por la cerámica torneada.

El poblado continúa con el comercio con Grecia, aunque también hay una corriente comercial púnica de Ibiza.

Esta fase a penas duró cincuenta años, ya que hacia el 400 a.C. el asentamiento fue abandonado de forma pacífica.

Fase VI

El yacimiento muestra en algunos sectores restos de ocupación residual, que sobrevivió muy poco tiempo, aunque esta presencia se puede deber al abandono del poblado de forma paulatina, deshabitándose el poblado por zonas. Lo que sí es cierto es que a partir del siglo IV a.C. el poblado se abandona por completo y para siempre.

ceràmica

ceràmica

Introducció a la ceràmica

La ceràmica és el material que més s'ha trobat en les diferents fases d'excavació del poblat. Es pot classificar en dos grans grups: d'una banda, el que abastaria les produccions locals, que representa el percentatge major de terrisseria recuperada en les excavacions i, d'altra, la ceràmica importada. Al mateix temps, en aquesta classificació també s'ha de distingir entre la ceràmica tornejada, que es fabricava amb l'ajuda del torn terrisser i la ceràmica no tornejada.

Introducción a la cerámica

La cerámica es el material que más se ha encontrado en las diferentes fases de excavación del poblado. Se puede clasificar en dos grandes grupos, uno sería el que abarcaría las producciones locales, que representa el porcentaje mayor de la alfarería recuperada en las excavaciones y el otro la cerámica importada. Al mismo tiempo en esta clasificación también se ha de distinguir entre la cerámica torneada, que se fabricaba con ayuda del torno alfarero y la cerámica no torneada.

Ceràmica a mà

La ceràmica no tornejada té els seus precedents en els moments anteriors de la protohistòria, especialment en l'edat del bronze final. S'utilitzava per a la cuina o per a la vida quotidiana domèstica, ja que és la que es posava al foc per a coure els aliments. Són vaixelles d'argila de gra gros i de colors foscos i solien ser arrodonides amb un coll molt marcat. La decoració estava feta amb incisions i impressions fetes amb els dits o amb objectes. També hi havia formes com plats o fonts que completaven l'aixovar ceràmic de la cuina.

Fragment recipient ceràmica a mà
Fragmento recipiente cerámica a mano
Utilitat domèstica / Utilidad doméstica
Ceràmica, 50x155 mm
Puig de la Nau, Benicarló
Mucbe

Decoració feta amb incisions i impressions fetes amb els dits o amb objectes
Decoración hecha con incisiones e impresiones hechas con los dedos o con objetos

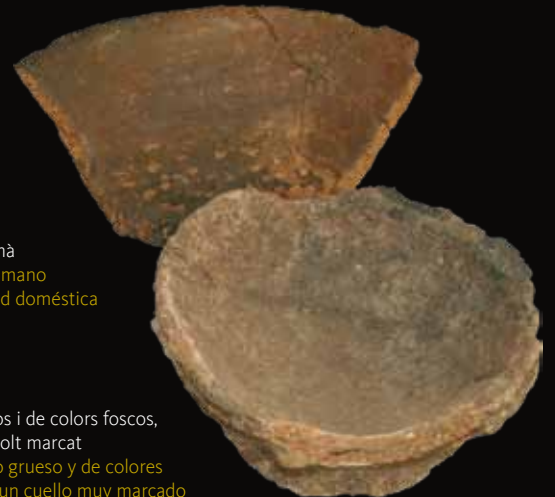

Cerámica a mano

La ceràmica no tornejada tiene sus precedentes en los momentos anteriores de la protohistoria, especialmente en la Edad del Bronce final. Se utilizaba para la cocina o para la vida cotidiana doméstica, es la que se ponía al fuego para cocinar los alimentos. Son vajillas con arcilla de grano grueso y de colores oscuros, y solían ser redondeadas con un cuello muy marcado. La decoración estaba hecha con incisiones y impresiones hechas con los dedos o con objetos. También había formas como platos o fuentes que completaban el ajuar cerámico de la cocina.

Guerra / Jarra
Utilitat domèstica / Utilidad doméstica
Ceràmica a mà de color agrisat
Cerámica a mano de color grisáceo
Puig de la Nau, Benicarló
Mucbe

Fragments de ceràmica a mà
Fragmentos de cerámica a mano
Utilitat domèstica / Utilidad doméstica
Ceràmica / Cerámica
Puig de la Nau, Benicarló
Mucbe

Vaixelles d'argila de gra gros i de colors foscos, arrodonides amb un coll molt marcat
Vajillas con arcilla de grano grueso y de colores oscuros, redondeadas con un cuello muy marcado

Ceràmica a torn. Formes i decoració

La ceràmica ibèrica a torn és la primera que es realitza per la zona emprant aquest revolucionari sistema de terrisseria. Apareix durant la primera meitat del segle VI a. de C i es caracteritza per la seua tècnica depurada, amb una pasta de gra menut, que proporcionava unes parets molt fines. Una vegada es còia la pasta, aquesta prenia tonalitats rogenques i ataronjades i assolia un so metàl·lic.

Les vaixelles fetes amb aquesta tècnica presenten una gran varietat de formes que van des de vaixelles per a la taula fins a les destinades per al transport i emmagatzematge.

L'estil ornamental de la ceràmica tornejada ibèrica del jaciment és la clàssica decoració pintada que va perdurar durant sis segles. El principal color de les pintures era el roig, fet amb òxid de ferro. La temàtica de la decoració entra dins de la denominada decoració geomètrica.

Cerámica a torno. Formas y decoración

La cerámica ibérica a torno es la primera que se realiza por la zona utilizando este revolucionario sistema de alfarería, apareciendo durante la primera mitad del siglo VI a.C. Se caracteriza por su técnica tan depurada, con una pasta de grano pequeño, lo que proporcionaba unas paredes muy finas. Una vez se cocía la pasta, esta tomaba tonalidades rojizas y anaranjadas y su sonido es metálico.

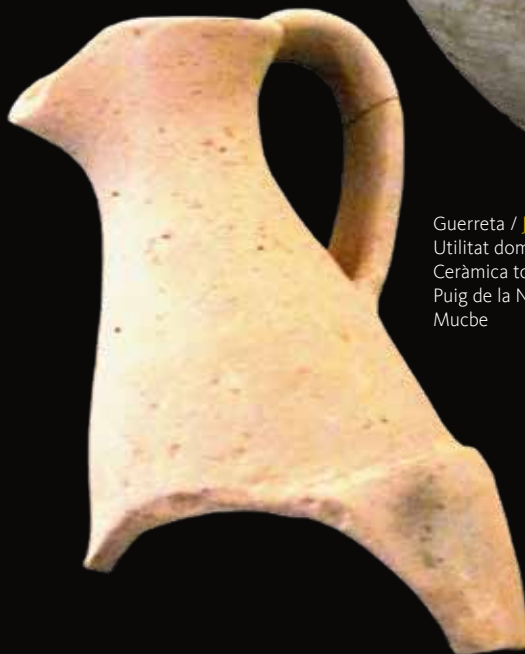
Las vajillas hechas con esta técnica presentan una gran variedad de formas que fueron desde las vajillas para la mesa hasta las destinadas al transporte y almacenaje.

El estilo ornamental de la cerámica torneada ibérica del yacimiento es la clásica decoración pintada que perduró durante seis siglos. El principal color de las pinturas era el rojo, hecho con óxido de hierro. La temática de la decoración entra dentro de la denominada decoración geométrica.

Gerra o cànter / Jarra o cántaro
Utilitat domèstica / Utilidad doméstica
Ceràmica tornejada / Cerámica torneada
Puig de la Nau, Benicarló
Mucbe

Guerreta / Jarrita
Utilitat domèstica / Utilidad doméstica
Ceràmica tornejada / Cerámica torneada
Puig de la Nau, Benicarló
Mucbe

Atuell / Vasija
Utilitat domèstica
Utilidad doméstica
Ceràmica tornejada
Cerámica torneada
Puig de la Nau, Benicarló
Mucbe

Fragment de ceràmica a torn decorada
Fragmentos de cerámica a torno decorada
Utilitat domèstica / Utilidad doméstica
Ceràmica, 170x370 mm
Puig de la Nau, Benicarló
Mucbe

Fragment de ceràmica a torn decorada
Fragmentos de cerámica a torno decorada
Utilitat domèstica / Utilidad doméstica
Ceràmica, 90x120 mm
Puig de la Nau, Benicarló
Mucbe

Plat decorat
Plato decorado
Utilitat domèstica
Utilidad doméstica
Ceràmica, 80x360 mm
Puig de la Nau, Benicarló
Mucbe

Altres usos en la ceràmica: fusaioles i peces de teler per a la confecció de vestits

Dins de la ceràmica tenim altres objectes de diversa funcionalitat. Així doncs, podem assenyalar elements de producció tèxtil com és el cas de les fusaioles, que són els contrapesos dels fusos, i les peces del teler anomenades pondus.

El procés de confecció d'una peça de tela era molt laboriós. Després de l'esquilada i cardatge de la llana es procedia al filat. Un cop aconseguides les madeixes de fil es feia el teixit, principalment en telers de bastidor. Un cop acabat el teixit, es podia teñir o decorar mitjançant tints d'origen vegetal o animal.

Otros usos en la cerámica: fusayolas y piezas de telar para la confección de vestidos

Dentro de la cerámica tenemos otros objetos de diversa funcionalidad, así podemos señalar elementos de producción textil como es el caso de las fusayolas, que son los contrapesos de los fusos, y las piezas del telar llamadas ponderas o pondus.

El proceso de confección de una pieza de tela era muy laborioso. Después de esquila y cardar la lana se procedía al hilado. Una vez conseguidas las madejas de hilo, se hacía el tejido, principalmente en telares de bastidor. Una vez acabado el tejido, se podía teñir o decorar mediante tintes de origen vegetal o animal.

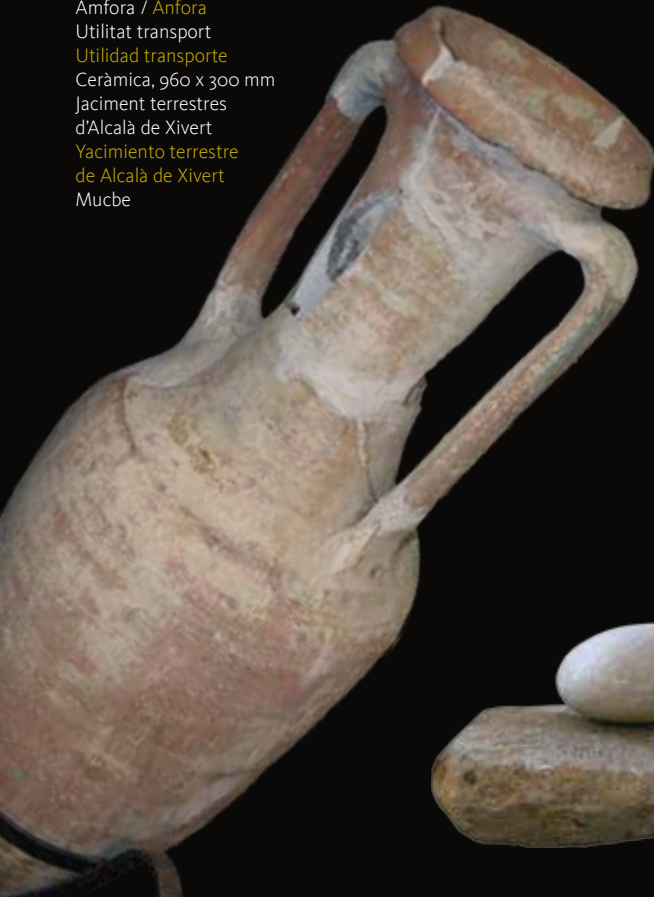

Fusaioles
Fusayolas
Ceràmica / Cerámica
Puig de la Nau, Benicarló
Mucbe

Pondus
Pondus
Utilitat domèstica
Utilidad doméstica
Ceràmica / Cerámica
Puig de la Nau, Benicarló
Mucbe

Àmfora / **Ánfora**
Utilitat transport
Utilidad transporte
Ceràmica, 960 x 300 mm
Jaciment terrestres
d'Alcalà de Xivert
Yacimiento terrestre
de Alcalà de Xivert
Mucbe

Molí de cereals
Molino de cereales
Utilitat ferramenta
Utilidad herramienta
Pedra / **Piedra**
Puig de la Nau, Benicarló
Mucbe

Molí a mà
Molino de mano
Utilitat ferramenta domèstica
Utilidad herramienta doméstica
Pedra / **Piedra**
Puig de la Nau, Benicarló
Mucbe

Àmfores i rodes de molí

Les àmfores eren grans envasos de ceràmica destinats al transport de productes alimentaris especialitzats, com ara vi, oli o salaons de peix. La producció d'àmfores i altres envasos de grans dimensions exigia processos complicats, ja que es modelaven a torn i per parts que es muntaven al final. Pel seu disseny es podia diferenciar la zona de procedència; ibèrica, grega, fenícia o púnica.

Les pedres per moldre utilitzades corresponen a dos tipus bàsics: el vaivé i el rotatori. En el primer, la mòlta del gra s'aconsegueix per la fricció en una superfície horitzontal entre dues pedres, una d'aquestes moguda directament a mà en un moviment de vaivé. El molí rotatori es basa en la fricció de dos pedres mogudes amb l'ajuda de mànecs.

Ánforas y ruedas de molino

Las ánforas eran grandes envases de cerámica destinados al transporte de productos alimentarios especializados, como vino, aceite o salazones de pescado. La producción de ánforas y otros envases de grandes dimensiones exigía procesos complicados, ya que se moldeaban a torno y por partes que se montaban al final. Por su diseño se podía diferenciar la zona de procedencia; ibérica, griega-italica o fenicia-púnica.

Las piedras para moler utilizadas corresponden a dos tipos básicos: el "vaivén" y el rotatorio. En el primero, el molido del grano se consigue por la fricción en una superficie horizontal entre dos piedras, una de ellas movida directamente a mano en un movimiento de vaivén. El molino rotatorio se basa en la fricción de dos piedras movidas con la ayuda de mangos.

Ceràmica d'importació

Amb el comerç mediterrani i l'intercanvi comercial, van arribar al Poblal del Puig de la Nau tot un seguit d'atuells de luxe provinents dels mercats fenici, púnic i grec.

Amb els grecs van arribar les ceràmiques de luxe, plats i copes per a beure vi. És el cas de la copa del pintor de Penthesilea, que representa en el medalló central dos joves en la palestra en posició dialogant, un front l'altre, vestits amb el mant. Una altra clix és la del pintor d'Hermonax, que representa el mite de Bòreas, vent del nord, perseguint una nimfa atenesa, quan dos joves participaven en una festa.

Aquestes ceràmiques serien les de major prestigi entre de la gent del poblal i indicaven la posició social del propietari.

Cerámica de importación

Con el comercio mediterráneo y el intercambio comercial, llegaron al poblado del Puig de la Nao, una serie de atuendos de lujo provenientes de los mercados fenicio, púnico y griego.

Dentro del mercado griego llegaron las cerámicas de lujo, platos y copas para beber vino. Es claro el caso de la copa del pintor de Penthesilea, que representa en el medallón central a dos jóvenes en la palestra en posición dialogante, uno frente al otro, vestidos con el manto. Otra cónica es el caso del pintor de Hermonax, que representa el mito de Bóreas, viento del norte, persiguiendo una ninfa ateniense, cuando dos jóvenes participaban en una fiesta.

Estas cerámicas serían las de mayor prestigio entre la gente del poblado e indicaban la posición social del propietario.

Fragment de clix (Hemomax)
Fragmento de cónica
Ceràmica / Cerámica
Puig de la Nau, Benicarló
Museu de BBAA, Castelló

Vora de clix (Atenea)
Borde de cónica
Utilitat domèstica
Utilidad doméstica
Ceràmica, 32 x 24 mm
Puig de la Nau, Benicarló
Museu de BBAA, Castelló

Urna funerària i dot. Necròpolis

El ritual funerari ibèric es basava en la cremació de la persona difunta, encara que els xiquets podien ser inhumats dins de la urbs. Els difunts es cremaven en llocs apropiats, les cendres es recollien en una urna i es dipositaven en la tomba.

Els dots funeraris eren de molts tipus, la seua composició depenia de l'estatus social i la riquesa de la persona difunta.

Les necròpolis estaven situades prop dels poblats i van ser només utilitzades durant molt de temps per les classes dominants. Eren camps on es dipositaven les urnes i el dot de la persona difunta i es cobrien amb un monticle de pedres.

Detall de la tapa / Detalle de la tapa

Urna funerària / Urna funeraria
Utilitat religiosa / Utilidad religiosa
Ceràmica, 288 x 230 mm
Necròpolis del Puig de la Nau, Benicarló
Mucbe

Urna funeraria y ajuar. Necrópolis

El ritual funerari ibèric se basava en la cremació del difunt, aunque los niños pequeños podían ser inhumados dentro de la urbe. Los difuntos se quemaban en lugares apropiados, las cenizas se recogían en una urna y se depositaban en la tumba.

Los ajuares funerarios eran de muchos tipos, su composición dependía del estatus social y la riqueza del difunto.

Las necrópolis estaban situadas cerca de los poblados y fueron utilizadas durante mucho tiempo solo por las clases dominantes. Eran campos donde se depositaban las urnas y el ajuar del difunto y se cubrían con un montículo de piedras.

Sivella de cinturó / Hebilla de cinturón
Utilitat domèstica / Utilidad doméstica
Bronze, mascle 65 x 50 mm / femella 44 x 48 mm
Necròpolis del Poblat Ibèric Puig de la Nau, Benicarló
Mucbe

Anell / Anillo
Utilitat domèstica
Utilidad doméstica
Bronze, 22x3 mm
Puig de la Nau, Benicarló
Mucbe

Disc o greba / Disco o greba
Utilitat indumentària masculina
Utilidad indumentaria masculina
Bronze / Bronce
Necròpolis del Puig de la Nau, Benicarló
Mucbe

La indumentària Ibèrica

La indumentària masculina

Hi havia diferències entre les formes de vestir d'uns homes a altres. Els ornaments, les armes, els elms, el calçat, etc., eren diferents segons la zona on vivien i la classe social a què pertanyien, però en general solien vestir túniques curtes de fibres trenades, normalment rivetejades per un filet decoratiu, que es cenyien al cos mitjançant un cinturó o faixa, on podien subjectar els ganivets. També utilitzaven túniques llargues cobertes per un mantell que solien amarrar mitjançant fíbules.

El calçat és divers i s'hi troben botes de cuir combinades amb gamberes o canyelleres de roba, cuir o metall, avarques i sandàlies obertes lligades al turmell.

Entre els objectes de guarniment personal més característics destaquen les sivelles de cinturó, decorades d'un a quatre garfis. Les fíbules, sobretot del tipus anular hispànic, collarets rígids (torques), braçalets i alguns penjolls amb motius zoomorfs.

Indumentària femenina

La dona ibera vestia llargues túniques de lli o llana, que podien estar decorades amb sanefes pintades o teixides amb fil de color. A voltes es portava un davantal a sobre del vestit principal. Una part important de la vestimenta era el mant, subjectat amb una fíbula, i amb el qual es cobrien el cap i l'esquena.

Aquestes dones disposaven d'una gran varietat d'objectes de guarniment, com ara collars, polseres, braçalets, arracades, anells, penjolls, sivelles de cinturó, etc., però l'accés a aquests tipus d'ornaments depenia molt de la classe social a què pertanyien.

La indumentaria Ibérica

La indumentaria masculina

Había diferencias entre las formas de vestir de unos hombres a otros, los ornamentos, las armas, los cascos, el calzado, etc., eran diferentes según la zona donde vivían y clase social a la que pertenecían, pero en general solían vestir túnicas cortas de fibras trenzadas, normalmente ribeteadas por un hilo decorativo, que se ceñían al cuerpo mediante un cinturón o faja, donde podían sujetar los cuchillos. También utilizaban túnicas largas cubiertas por un manto que solían amarrar mediante fíbulas.

El calzado es diverso y se encuentran botas de cuero combinadas con grebas o espinilleras de ropa, cuero o metal, abarcas y sandalias abiertas sujetadas al tobillo.

Entre los objetos de adorno personal más característicos, destacan las hebillas de cinturón, decoradas de uno a cuatro garfios. Las fíbulas, sobretodo las del tipo anular hispánico, collares rígidos (torques), brazaletes y algunos colgantes con motivos zoomorfos.

Indumentaria femenina

La mujer íbera vestía largas túnicas de lino o lana, que podían estar decoradas con cenefas pintadas o tejidas con hilo de color. A veces se llevaba un delantal sobre el vestido principal. Una parte importante de la vestimenta era el manto, sujetado con una fíbula, y con el que se cubrían la cabeza y la espalda.

Estas mujeres, disponían de una gran variedad de objetos de adorno, como collares, pulseras, brazaletes, pendientes, anillos, colgantes, hebillas de cinturón, etc., pero el acceso a estos tipos de ornamentos dependía mucho de la clase social a la que pertenecían.

Moneda / Moneda
Utilitat econòmica
Utilidad económica
Plata, 10 x 1 mm
Puig de la Nau, Benicarló
Museu de BBAA, Castelló

2 monedas de bronce
2 monedas de bronce
Utilitat econòmica
Utilidad económica
Partida Amedixer, Alcalà de Xivert
Museu de BBAA, Castelló

Segell / Sello
Utilitat indumentària religiosa
Utilidad indumentaria religiosa
Plata, 19 x 9 x 2 mm
Puig de la Nau, Benicarló
Museu de BBAA, Castelló

Classes socials

No tots els ibers eren iguals, ni tenien els mateixos drets. La societat ibera estava formada per estaments o grups socials, era una societat molt classista i fortament jerarquitzada.

- En el cim de la piràmide estaven els règuls o els caps: Ho eren per fets històrics dels seus avantpassats i tenien el poder polític i religiós, per la qual cosa dominaven la població. A mesura que va evolucionar la cultura ibèrica ens trobem amb la presència d'un grup de persones que formarien l'aristocràcia local, controladors de l'economia i el comerç.
- En un segon estament es trobaven els agricultors, els ramaders i els artesans, que representaven la classe mitjana.
- En l'últim esglaó de la piràmide social estaven els esclaus i els serfs.
- Podria haver existit també un estament format per guerrers, que tindrien una posició social elevada i respectable.

La base d'aquesta societat estava en la família, on la fidelitat estava considerada com una virtut, igual que la castedat dels joves.

Clases sociales

No todos los íberos eran iguales, ni tenían los mismos derechos, la sociedad ibérica estaba formada por estamentos o grupos sociales, era una sociedad muy clasista y fuertemente jerarquizada.

- En la cima de la pirámide estaban los régulos o jefes: Lo eran por hechos históricos de sus antepasados y tenían el poder político y religioso, por el que dominaban la población. A medida que evolucionó la cultura ibérica, nos encontramos con la presencia de un grupo de personas que formarían la aristocracia local, eran controladores de la economía y el comercio.
- En un segundo estamento se encontrarían los agricultores, los ganaderos y los artesanos, que representaban la clase media.
- En el último escalón de la pirámide social estaban los esclavos y los siervos.
- Podría haber existido también un estamento formado por guerreros, los cuales tendrían una posición social elevada y respetable.

La base de esta sociedad estaba en la familia, donde la fidelidad estaba considerada como una virtud, igual que la castidad de los jóvenes.

El ferro i altres materials

El material de ferro està molt poc representat al jaciment, tal vegada a causa del valor que tenia en aquell moment, per la qual cosa, quan van marxar els habitants del poblat, es van emportar amb ells les peces fetes amb aquest material.

El hierro y otros materiales

El material de hierro está muy poco representado en el yacimiento, tal vez dado al valor que tenía en ese momento, por lo que cuando se marcharon los habitantes del poblado se llevaron con ellos las piezas hechas con este material.

Reixa d'arada / Reja de arado
Utilitat ferrmaneta
Utilidad herramienta
Ferro, 35 x 60 x 35 mm
Puis de la Nau, Benicarló
Museu de BBAA, Castelló

Introducció al bronze

La ceràmica és l'element que més es troba en les excavacions, però també s'han trobat nombrosos metalls, entre els quals el més corrent ha estat el bronze. Dins dels elements produïts amb aquest material cal assenyalar els complements del vestit, com és el cas de les fíbules, les sivelles de cinturó, les cadenes que subjectaven petits penjolls zoomorfs.

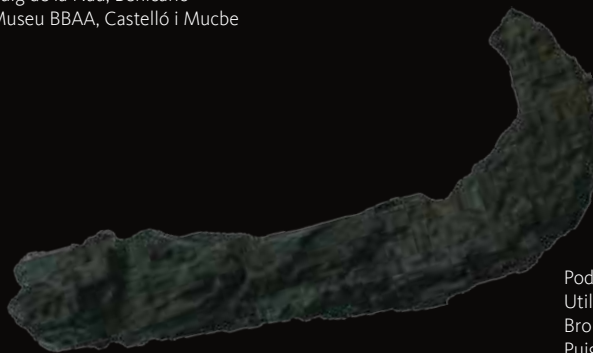
Fíbules anulars / *Fíbulas anulares*
Utilitat domèstica / *Utilidad doméstica*
Bronze / *Bronce*
Puig de la Nau, Benicarló
Museu BBAA, Castelló i Mucbe

Casc / *Casco*
Utilitat indumentària / *Utilidad indumentaria*
Bronze / *Bronce*
Jaciment subaquàtic de les roques de la Barbada
Yacimiento subacuático de las roca de la Barbada
Museu BBAA, Castelló i Mucbe

Introducción al bronze

La ceràmica es el elemento que más se encuentra en las excavaciones, pero también se han encontrado numerosos metales, entre ellos el más corriente ha sido el bronce. Dentro de los elementos producidos con este material, se señala especialmente los complementos de vestido, como el caso de las fíbulas, los broches de cinturón, las cadenillas que sujetaban los pequeños colgantes zoomorfs.

Podó / *Podón*
Utilitat ferramenta / *Utilidad herramienta*
Bronze, 23 x 22 x 125 mm
Puig de la Nau, Benicarló
Museu BBAA, Castelló

Aplic zoomorf / *Apique zoomorfo*
Utilitat domèstica / *Utilidad doméstica*
Bronze, 22 x 25 x 2 mm
Puig de la Nau, Benicarló
Museu de BBAA, Castelló

Carner / *Carnero*
Utilitat domèstica / *Utilidad doméstica*
Bronze, 31 x 8 x 29 mm
Puig de la Nau, Benicarló
Mucbe

Aixada en miniatura / *Azada en miniatura*
Utilitat religiosa domèstica
Utilidad religiosa doméstica
Bronze, 5 x 20 x 5 mm
Puig de la Nau, Benicarló
Museu de BBAA, Castelló

Copa / **Copa**
Utilitat domèstica / **Utilidad doméstica**
Bronze / **Bronce**
260 x 260 x 185 mm
Puig de la Nau, Benicarló

Casc montefortí / **Casco montefortino**
Utilitat indumentària / **Utilidad indumentària**
Bronze / **Bronce**
260 x 260 x 185 mm
Jaciment subaquàtic de les roques de la Barbada
Yacimiento subacuático de las rocas de la Barbada
Mucbe

Xavetas / **Chavetas**
Utilitat ferramenta / **Utilidad herramienta**
Bronze / **Bronce**
Poblat Ibèric Puig de la Nau, Benicarló
Poblado Ibérico Puig de la Nau, Benicarló
Mucbe

Campana / **Campana**
Utilitat musical / **Utilidad musical**
Bronze, 16 x 16 x 29 mm
Puig de la Nau, Benicarló
Museu BBAA, Castelló

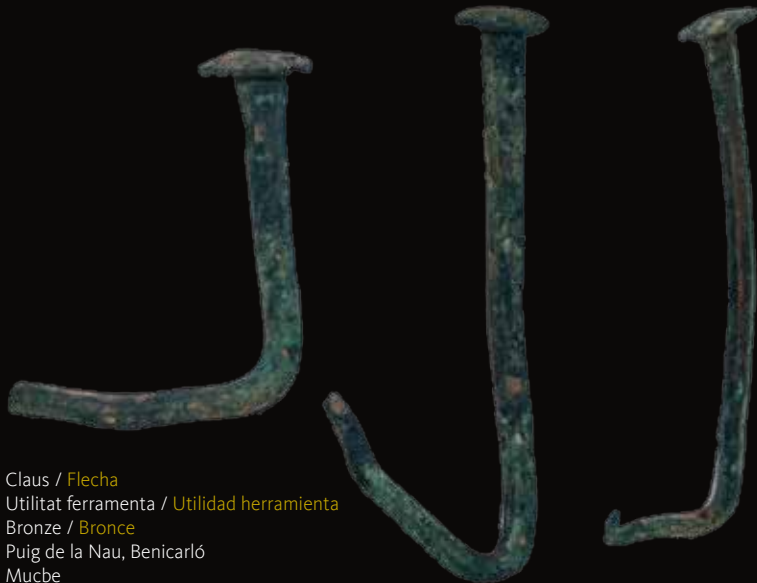
Plateret de balança
Platillo de balanza
Utilitat domèstica
Utilidad doméstica

Les eines domèstiques i les ferramentes de bronze

També trobem molts altres elements de bronze amb altres funcionalitats, relacionades amb la caça, la pesca o la guerra.

Fletxa / Flecha
Utilitat ferramenta / Utilidad herramienta
Bronze, 62 x 18 mm
Puig de la Nau, Benicarló
Mucbe

Claus / Flecha
Utilitat ferramenta / Utilidad herramienta
Bronze / Bronze
Puig de la Nau, Benicarló
Mucbe

Las herramientas domésticas y las herramientas en bronce

También encontramos muchos otros elementos en bronce con otras funcionalidades, relacionadas con la caza, la pesca o la guerra.

Ams / Anzuelos
Utilitat ferramenta / Utilidad herramienta
Bronze / Bronze
Puig de la Nau, Benicarló
Museu de BBAA, Castelló

Mucbe

Plaça de la Pau, 2
12580 Benicarló

Tel/Fax 964 460 448

correu.mucbe@ajuntamentdebenicarlo.org

Horari

Dimarts i divendres

de 9 a 14 i de 17 a 20 h

Dissabte

de 10 a 13 i de 17 a 20 h

Diumenge de 10,30 a 13,30 h

Dilluns tancat

Visites concertades al

Poblat Ibèric Puig de la Nau

Dimecres, divendres i dissabtes a les 10 h

Inici de la visita al Mucbe

Duració total de la visita: 2 hores

Preu simbòlic: 2€ en concepte de donatiu

pel manteniment del Poblat

Informació i reserves: Mucbe

Visitas concertadas al

Poblado Ibérico Puig de la Nau

Miércoles, viernes y sábado a las 10 h

Inicio de la visita en el Mucbe

Duración total de la visita: 2 horas

Precio simbólico: 2€ en concepto de donativo

para el mantenimiento del Poblado

Información y reservas: Mucbe

Ajuntament
de Benicarló

DIPUTACIÓ
D
CASTELLÓ

MUSEU
de Belles Arts de Castelló

Benicarló, S.A.

Fotografia:

Museu de Belles Arts de Castelló

Mª José García Miravet

Sergio Princep Cano

Il·lustracions:

Mª José García Miravet

Disseny Gràfic:

4Colors, coop. v.

Texts i disseny de continguts:

Lorena Luján Edo

David García Miravet

Imprimeix:

4Colors, coop. v.

Coordinació:

Lorena Luján Edo